

2º BACHARELATO

CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.

Na descrición do modelo competencial inclúese o marco de descritores competenciais, no que aparecen os contidos reconfigurados desde un enfoque de aplicación que facilita o adestramento das competencias; recordemos que estas non se estudan, nin se ensinan: adéstranse. Para iso, é necesaria a xeración de tarefas de aprendizaxe que permita ao alumnado a aplicación do coñecemento mediante metodoloxías de aula activas.

Abordar cada competencia de xeito global en cada unidade didáctica é imposible; debido a iso, cada unha destas divídese en indicadores de seguimento (entre dúas e cinco por competencia), grandes alicerces que permiten describirla dun xeito máis preciso; dado que o carácter destes é aínda moi xeral, o axuste do nivel de concreción esixe que devanditos indicadores divídanse, á súa vez, no que se denominan descritores da competencia, que serán os que «describan» o grado competencial do alumnado. Por cada indicador de seguimento atoparemos entre dous e catro descritores, cos verbos en infinitivo.

En cada unidade didáctica cada un destes descritores concrétese en desempeños competenciais, redactados en terceira persoa do singular do presente de indicativo. O desempeño é o aspecto específico da competencia que se pode adestrar e avaliar de xeito explícito; é, xa que logo, concreto e obxectivo. Para o seu desenvolvemento, partimos dun marco de descritores competenciais definido para o proxecto e aplicable a todas as materia e cursos da etapa.

Por outra banda, o desenvolvemento e a aprendizaxe dos valores, presentes en todas as áreas, axudarán a que os nosos alumnos e alumnas aprendan a desenvolverse nunha sociedade ben consolidada na que todos podamos vivir, e en cuxa construción colaboren.

A diversidade dos nosos alumnos e alumnas, cos seus estilos de aprendizaxe diferentes, hanos de conducir a traballar desde as diferentes potencialidades de cada un deles, apoiándonos sempre nas súas fortalezas para poder dar resposta ás súas necesidades.

A área de Relixión Católica contribúe ao desenvolvemento das competencias desde as súas finalidades educativas, obxectivos, contidos e actividades de aprendizaxe e avaliación.

No libro de texto do alumnado, desenvólvense as competencias nas actividades de ensino-aprendizaxe de cada unidade, e de forma máis específica, nas tres páxinas que comprenden o «Obradoiro de intelixencias múltiples». Estas páxinas están suscitadas como un taller educativo onde o alumnado, por medio da reflexión, a actividade e a aplicación, desenvolve as competencias. Especialmente, trabállanse as competencias desde a intelixencia espiritual, a intelixencia emocional e a educación en valores, así como as seguintes propostas do currículo de Relixión Católica:

- *A competencia en comunicación lingüística.*
- *As competencias sociais e cívicas.*
- *A competencia cultural e artística.*
- *A competencia para a autonomía e iniciativa persoal.*
- *A competencia de aprender a aprender.*
- *A competencia de conciencia e expresións culturais.*

Na programación de cada unidade indícase a competencia ou competencias que se traballan, os descritores competenciais e os desempeños competenciais.

COMPETENCIA	INDICADORES	DESCRITORES
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía	Coidado do entorno medioambiental e dos seres vivos	<ul style="list-style-type: none"> - Interactuar co ámbito natural de xeito respectuoso. - Comprometerse co uso responsable dos recursos naturais para promover un desenvolvemento sostible. - Respectar e preservar a vida dos seres vivos do seu ámbito. - Tomar conciencia dos cambios producidos polo ser humano no ámbito natural e as repercusións para a vida futura.
	Vida saudable	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico. - Xerar criterios persoais sobre a visión social da estética do corpo humano fronte ao seu coidado saudable.
	A ciencia no día a día	<ul style="list-style-type: none"> - Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá. - Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en distintos ámbitos (biolóxico, xeolóxico, físico, químico, tecnolóxico, xeográfico...). - Manexar os coñecementos sobre ciencia e tecnoloxía para solucionar problemas, comprender o que acontece a noso arredor e responder preguntas.
	Manexo de elementos matemáticos	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer e utilizar os elementos matemáticos básicos: operacións, magnitudes, porcentaxes, proporcións, formas xeométricas, criterios de medición e codificación numérica, etc. - Comprender e interpretar a información presentada en formato gráfico. - Expresarse con propiedade na

		linguaxe matemática.
	Razoamento lóxico e resolución de problemas	<ul style="list-style-type: none"> - Organizar a información utilizando procedementos matemáticos. - Resolver problemas seleccionando os datos e as estratexias apropiadas. - Aplicar estratexias de resolución de problemas a situacións da vida cotiá.
Comunicación lingüística	Comprensión: oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> - Comprender o sentido dos textos escritos e orais. - Manter unha actitude favorable cara á lectura.
	Expresión: oral e escrita	<ul style="list-style-type: none"> - Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia. - Utilizar o vocabulario axeitado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais. - Compoñer distintos tipos de textos creativamente con sentido literario.
	Normas de comunicación	<ul style="list-style-type: none"> - Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor... - Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros, nas diversas situacións comunicativas.
	Comunicación noutras linguas	<ul style="list-style-type: none"> - Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para un mellor uso desta. - Manter conversacións noutras linguas sobre temas cotiáns en distintos contextos. - Utilizar os coñecementos sobre a lingua para buscar información e ler textos en calquera situación. - Producir textos escritos de diversa complexidade para o seu uso en situacións cotiás ou en materias diversas.
Competencia dixital	Tecnoloxías da información	<ul style="list-style-type: none"> - Empregar distintas fontes para a busca de información. - Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade. - Elaborar e publicitar información propia derivada de información obtida

		a través de medios tecnolóxicos.
	Comunicación audiovisual	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas. - Comprender as mensaxes que veñen dos medios de comunicación.
	Utilización de ferramentas dixitais	<ul style="list-style-type: none"> - Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento. - Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria. - Aplicar criterios éticos no uso das tecnoloxías.
Conciencia e expresións culturais	Respecto polas manifestacións culturais propias e alleas	<ul style="list-style-type: none"> - Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural mundial nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento. - Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural. - Apreciar os valores culturais do patrimonio natural e da evolución do pensamento científico.
	Expresión cultural e artística	<ul style="list-style-type: none"> - Expresar sentimentos e emocións mediante códigos artísticos. - Apreciar a beleza das expresións artísticas e as manifestacións de creatividade e gusto pola estética no ámbito cotián. - Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.
Competencias sociais e cívicas	Educación cívica e constitucional	<ul style="list-style-type: none"> - Coñecer as actividades humanas, adquirir unha idea da realidade histórica a partir de distintas fontes, e identificar as implicacións que ten vivir nun Estado social e democrático de dereito referendado por unha constitución. - Aplicar dereitos e deberes da convivencia cidadá no contexto da escola.
	Relación cos demais	<ul style="list-style-type: none"> - Desenvolver capacidade de diálogo cos demais en situacións de convivencia e traballo e para a resolución de conflitos.

		<ul style="list-style-type: none"> - Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos. - Recoñecer riqueza na diversidade de opinións e ideas.
	Compromiso social	<ul style="list-style-type: none"> - Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores. - Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela. - Evidenciar preocupación polos máis desfavorecidos e respecto aos distintos ritmos e potencialidades. - Involucrarse ou promover accións cun fin social.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor	Autonomía persoal	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizar recursos persoais apoiándose nas fortalezas propias. - Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas. - Ser constante no traballo, superando as dificultades. - Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
	Liderazgo	<ul style="list-style-type: none"> - Xestionar o traballo do grupo coordinando tarefas e tempos. - Contaxiar entusiasmo pola tarefa e ter confianza nas posibilidades de alcanzar obxectivos. - Priorizar a consecución de obxectivos grupais sobre os intereses persoais.
	Creatividade	<ul style="list-style-type: none"> - Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos dun tema. - Configurar unha visión de futuro realista e ambiciosa. - Atopar posibilidades na contorna que outros non aprecian.
	Emprendemento	<ul style="list-style-type: none"> - Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos. - Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas. - Asumir riscos no desenvolvemento das tarefas ou os proxectos. - Actuar con responsabilidade social e

		sentido ético no traballo.
Aprender a aprender	Perfil de aprendiz	<ul style="list-style-type: none"> - Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas? - Xestionar os recursos e as motivacións persoais en favor da aprendizaxe. - Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
	Ferramentas para o pensamento estimular	<ul style="list-style-type: none"> - Aplicar estratexias para mellóraa do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente? - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
	Planificación e avaliación da aprendizaxe	<ul style="list-style-type: none"> - Planificar os recursos necesarios e os pasos que se han de realizar no proceso de aprendizaxe. - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios. - Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe. - Tomar conciencia dos procesos de aprendizaxe.

ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE		C	COMPETENCIAS CLAVE ASOCIADAS						
			CL	CMT	CD	AA	CSC	SIEE	CEE
RE1.1.1	1.1. Comprende e respecta o significado bíblico da afirmación "home e muller creounos".	B	X				X		X
RE1.2.1	2.1. Coñece e explica os diferentes problemas bioéticos relacionados coa orixe, o desenvolvemento e o final da vida.	B	X	X				X	X
RE1.2.1	2.2. Posúe argumentos para defender ou dar razóns dende a posición cristiá ante situacións reais ou supostas que se propoñen en clase.	I	X				X		
RE2.1.1	1.1. Descubre, valora e xustifica o sentido humanizador que ten o traballo.	B	X				X		X
RE2.2.1	2.1. Propón proxectos ou solucións que poderían levarse a cabo nas políticas nacionais ou internacionais para facer o mundo máis humano.	B	X			X	X	X	
RE3.1.1	1.1. Selecciona, estuda e expón a biografía dun investigador cristián resaltando as súas achegas ao ámbito da ciencia e a técnica.	B	X	X		X	X		X
RE4.1.1	1.1. Nomea e explica situacións históricas nas que a Igrexa defendeu con radicalismo ao home e xustifica a elección realizada.	B	X				X		X
RE4.2.1	2.1. Selecciona obras de arte, investiga sobre o autor e descobre o seu sentido relixioso. Confecciona un material creativo que permita coñecer eses artistas.	I			X			X	X

COMPETENCIAS CLAVE: **CL:** Competencia lingüística. **CMCT:** Competencia matemática ciencia e tecnoloxía. **CD:** Competencia dixital **AA:** Aprender a aprender. **CSC:** Competencia social e cívica. **SIEE :** Sentido de iniciativa e espírito emprendedor. **CEC:** Conciencia e expresións culturais.

Código: **B=** Básico, necesario para aprobar. **I=** Intermedio, para nota correspondente a Notable. **A=** Avanzado, corresponde a Sobresáinte.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

UNIDADE 1: O DESCUBRIMENTO MÁIS IMPORTANTE

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer a importancia e a universalidade do termo persoa.
- Coñecer e valorar o percorrido que realizou o ser humano ata a elaboración do termo persoa.
- Comprender a importancia decisiva que tivo a fe cristiá na definición deste concepto.
- Analizar o que o concepto de persoa significa e usar en todo o seu alcance o que se está afirmando cando se di que o ser humano é persoa.
- Relacionar o concepto de persoa co de dignidade e saber distinguir entre dignidade persoal e dignidade moral.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

PRIMEIRO TRIMESTRE - A orixe do concepto de «persoa». - Definición de per-soa. - Ser persoa. - O personalismo como corrente de pensamento a favor da persoa humana.	PRIMEIRO TRIMESTRE BLOQUE I. ANTROPOLOXÍA CRISTIÁ. 1. Recoñecer e apreciar o carácter sexuado da persoa e a súa importancia para construír a súa identidade.	PRIMEIRO TRIMESTRE 1.1. Comprende e respecta o significado bíblico da afirmación «home e muller creounos». 1.2. Valora a diversidade sexual segundo a proposta cristiá. 1.3. Adopta unha postura crítica ante propostas culturais contrarias á afirmación bíblica.	CCL CMCT CD CAA CSYC SIEP CEC
--	---	--	---

OBXECTIVOS MÍNIMOS

- Reflexionar sobre que o home e muller foron creados a imaxe de Deus
- Debatir sobre a dignidade humana. Cuestións sobre a vida humana

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

1. Tarefas realizadas na aula.
2. Traballos de clase.
3. Observación directa do alumno (atención, participación, traballo de grupos, comportamento, etc.)
4. A comprensión do tema e a expresión do mesmo.
5. Análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información.

6. A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo individual e en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade.

UNIDADE 2: SER PERSOA, PARA QUE?

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer a importancia e a universalidade do concepto de dignidade persoal que lle é inherente a todo ser humano.
- Asimilar, desenvolver e cultivar, xunto á dignidade persoal, a dignidade moral.
- Descubrir o sentido da dignidade do ser humano, partindo do seu creación, o valor da súa vida e a súa transcendencia.
- Analizar a relación da mensaxe bíblica sobre o ser humano coa cultura actual, valorando a súa aportación mutua.
- Respetar e valorar a coherencia persoal e as diferentes posturas e situacións nas que están en cuestión valores fundamentais en relación á vida.
- Conseguir progresivamente unha síntese coherente e vital da mensaxe cristiá que sirva ao alumnado para afrontar situacións nas que existe un grave perigo contra a vida e a dignidade do ser humano.

CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

PRIMEIRO TRIMESTRE - A importancia da dignidade do ser humano e a súa desprotección. - O mundo actual e a cuestión bioética. - As diversas incompreensións actuais respecto da vida. - Vida e dignidade, dúas realidades inseparables.	PRIMEIRO TRIMESTRE BLOQUE I. ANTROPOLOXÍA CRISTIÁ. 2. Comprender e respectar os principios fundamentais da Igrexa respecto da vida.	PRIMEIRO TRIMESTRE 2.1 Coñece e explica os diferentes problemas bioéticos relacionados coa orixe, o desenvolvemento e o final da vida. 2.2 Posúe argumentos para defender ou dar razóns desde a posición cristiá ante situacións reais ou supostas que se propoñen en clase. 2.3. Explica a razón profunda que ten a Igrexa para considerar fundamental o respecto á vida.	CCL CAA CSYC SIEP CEC
---	--	--	-----------------------------------

OBXECTIVOS MÍNIMOS

- Coñecer a declaración dos dereitos do home e o cidadán. Cristianismo e dereitos humanos
- Profundizar sobre a dignidade humana. Cuestións sobre a vida humana

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

7. Tarefas realizadas na aula.
8. Traballos de clase.
9. Observación directa do alumno (atención, participación, traballo de grupos, comportamento, etc.)
10. A comprensión do tema e a expresión do mesmo.
11. Análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información.
12. A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo individual e en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade.

UNIDADE 3: UN CAMIÑO POR ONDE TRANSITAR: A DSI**OBXECTIVOS DIDÁCTICOS**

- Coñecer as respostas que proporciona a Doutrina Social da Igrexa (DSI) ante os problemas sociais, económicos e laborais que expón a sociedade.
- Descubrir a radical dimensión social da mensaxe cristiá.
- Valorar a voz da Igrexa católica no compromiso por defender con rigor e claridade a dignidade do home, os seus dereitos e a súa promoción.
- Distinguir a dimensión moral, ademais da legal e ética, da actuación humana.
- Familiarizarse coas encíclicas sociais do Maxisterio da Igrexa católica.
- Analizar a relación da fe coa cultura actual, valorando a súa aportación mutua.
- Recoñecer os contidos éticos da mensaxe cristiá e sabelos aplicar na construción da sociedade.
- Analizar os valores do cristianismo, contrastándoos cos valores dos humanismos do noso tempo.
- Conseguir progresivamente unha síntese coherente e vital da mensaxe cristiá que sirva ao alumnado para dialogar con outras confesións relixiosas e coa cultura contemporánea.

**CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
 AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE**

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

<p>SEGUNDO TRIMESTRE</p> <p>- A DSI, a persoa e os seus dereitos.</p> <p>- A DSI e a vida.</p>	<p>SEGUNDO TRIMESTRE</p> <p>BLOQUE II. DOCTRINA SOCIAL DA IGREXA.</p> <p>1. Recoñecer e apreciar o cambio que a Doutrina Social da Igrexa outorga á persoa e á vida.</p>	<p>SEGUNDO TRIMESTRE</p> <p>1.2. Propón proxectos ou solucións que poderían levar a cabo nas políticas nacionais ou internacionais para facer o mundo máis humano.</p> <p>1.3. Entende, valora e coñece o papel dos cristiáns na vida pública.</p> <p>1.4. Adopta unha postura crítica e respectuosa ante as diferentes opcións políticas.</p>	<p>CCL</p> <p>CMCT</p> <p>CD</p> <p>CAA</p> <p>CSYC</p> <p>CEC</p>
<p>- A DSI e o traballo.</p> <p>- A DSI e as relacións internacionais.</p> <p>- A DSI e a economía.</p> <p>- A DSI, guía do actuar cristián.</p>	<p>2. Deducir as consecuencias que implica a Doutrina Social da Igrexa no traballo, as relacións internacionais e a economía.</p>	<p>2.1 Descubre, valora e xustifica o sentido humanizador que ten o traballo.</p> <p>2.2. Entende o papel da economía e adopta unha postura crítica ante os diversos modelos económicos.</p> <p>2.3. Valora todos os intentos que se fomenten sobre o diálogo e o respecto para alcanzar a paz e a cooperación.</p>	<p>CCL</p> <p>CD</p> <p>CAA</p> <p>CSYC</p> <p>SIEP</p> <p>CEC</p>

OBXECTIVOS MÍNIMOS

- Que di DSI sobre a persoa e os seus dereitos

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

13. Tarefas realizadas na aula.
14. Traballos de clase.
15. Observación directa do alumno (atención, participación, traballo de grupos, comportamento, etc.)
16. A comprensión do tema e a expresión do mesmo.
17. Análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información.
18. A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo individual e en equipo, a participación,

a tolerancia e a creatividade.

UNIDADE 4: HUMANIZAR A CIENCIA E A TÉCNICA

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Incorporar o saber da fe no conxunto dos demais saberes, dado o carácter científico da ensinanza da relixión.
  - Sintetizar os contidos fundamentais da mensaxe cristiá desde as fontes bíblicas e doutrinais da Igrexa.
  - Descubrir o sentido da dignidade do ser humano, partindo da súa creación, o valor da súa vida e a súa transcendencia.
  - Analizar a relación da fe coa cultura actual, valorando a súa aportación mutua.
  - Descubrir a complementariedade de saberes e da linguaxe científica e relixiosa para asomarse e tratar de abordar a complexidade do real.
- Reflexionar sobre unha concepción para o home da ciencia e a técnica.

CONTIDOS DA

UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES -

COMPETENCIAS CLAVE

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
SEGUNDO TRIMESTRE - Un mundo de ciencia e de técnica. - Os límites da ciencia. - Achegas dos investigadores cristiáns á ciencia e á técnica no contexto actual.	SEGUNDO TRIMESTRE BLOQUE III. RELACIÓN ENTRE A RAZÓN, A CIENCIA E A FE. 1. Recoñecer o valor social das achegas realizadas polos investigadores cristiáns.	SEGUNDO TRIMESTRE 1.1. Selecciona, estuda e expón a biografía dun investigador cristián resaltando as súas achegas ao ámbito da ciencia e a técnica. 1.2. Coñece e valora o aprecio e o recoñecemento da Igrexa pola ciencia. 1.3. Coñece e valora o aprecio e o recoñecemento da Igrexa pola tecnoloxía.	CCL CMCT CD CAA CSYC CEC

OBXECTIVOS MÍNIMOS

- Reflexionar sobre a ciencia e técnica no ámbito da fe

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

19. Tarefas realizadas na aula.
20. Traballos de clase.
21. Observación directa do alumno (atención, participación, traballo de grupos, comportamento, etc.)
22. A comprensión do tema e a expresión do mesmo.
23. Análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información.
24. A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo individual e en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade.

UNIDADE 5: EU TEÑO DEREITOS**OBXECTIVOS DIDÁCTICOS**

- Sintetizar os contidos fundamentais da mensaxe cristiá desde as fontes bíblicas e doutrinais da Igrexa.
- Recoñecer os contidos éticos da mensaxe cristiá e sabelos aplicar na construción da sociedade.
- Analizar os valores do cristianismo, contrastándoos cos valores dos humanismos do noso tempo.
- Conseguir progresivamente unha síntese coherente e vital da mensaxe cristiá que sirva ao alumnado para dialogar con outras confesións relixiosas e a cultura contemporánea.
- Entender a posición firme da Igrexa respecto da Declaración Universal dos Dereitos Humanos.
- Comprender a mutua relación que existe entre dereitos e deberes na vida de todo ser humano.

**CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE**

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

<p>TERCEIRO TRIMESTRE</p> <p>- A acción evanxelizadora da Igrexa e a promoción dos dereitos humanos.</p>	<p>TERCEIRO TRIMESTRE</p> <p>BLOQUE IV. A IGREXA XERADORA DE CULTURA</p> <p>Ao longo da HISTORIA.</p> <p>1. Recoñecer os esforzos que a Igrexa realizou ao longo dos séculos para que se respecte a dignidade do ser humano e os seus dereitos.</p>	<p>TERCEIRO TRIMESTRE</p> <p>1.1 Nomea e explica situacións históricas nas que a Igrexa defendeu con radicalidade ao home e xustifica a elección realizada.</p> <p>1.2. Coñece e acepta as limitacións existentes na Declaración Universal dos Dereitos Humanos.</p> <p>1.3. Esfórzase por levar á práctica no seu ambiente cotián os DDHH reforzándoos cun coñecemento práctico do evanxeo.</p>	<p>CCL</p> <p>CD</p> <p>CCA</p> <p>SIEP</p> <p>CEC</p>
<p>OBXECTIVOS MÍNIMOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profundizar na Declaración dos dereitos do home e o cidadán. Cristianismo e dereitos humanos 			
<p>PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tarefas realizadas na aula. 2. Traballos de clase. 3. Observación directa do alumno (atención, participación, traballo de grupos, comportamento, etc.) 4. A comprensión do tema e a expresión do mesmo. 5. Análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información. 6. A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo individual e en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade. 			

UNIDADE 6: A FE ESTÁ DE MODA

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

- Recoñecer a importancia e a universalidade do fenómeno relixioso nas diferentes culturas e, en particular, no cristianismo.
- Asimilar, desenvolver e cultivar a dimensión relixiosa do home como ser aberto á transcendencia.
- Sintetizar os contidos fundamentais da mensaxe cristiá desde as fontes bíblicas e doutrianis da Igrexa.
- Coñecer os trazos esenciais da arte inspirado pola fe cristiá.
- Espertar o sentido crítico, o gusto e a contemplación das obras de arte baseadas na fe.

- Comprender o papel desempeñado pola relixión cristiá como xeradora de cultura e arte.

**CONTIDOS DA UNIDADE - CRITERIOS DE AVALIACIÓN - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE
AVALIABLES - COMPETENCIAS CLAVE**

Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis	CC
----------	-------------------------	--------------------------------------	----

TERCEIRO TRIMESTRE	TERCEIRO TRIMESTRE	TERCEIRO TRIMESTRE	
- A expresión da fe xera beleza a través da arte.	<p>BLOQUE IV. A IGREXA XERADORA DE CULTURA</p> <p>Ao longo da HISTORIA.</p> <p>2. Comprender que algunhas creacións culturais son expresión da fe.</p>	<p>2.1. Selecciona obras de arte, investiga sobre o autor e descobre o seu sentido relixioso. Confecciona un material creativo que permita coñecer a eses artistas.</p> <p>2.2. Entende e valora a relación existente entre arte e fe.</p> <p>2.3. Analiza e valora a presenza dos temas relixiosos e sociais no cinema.</p>	<p>CCL</p> <p>CD</p> <p>CCA</p> <p>CSYC</p> <p>SIEP</p> <p>CEC</p>
<p>OBXECTIVOS MÍNIMOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A arte cristián como expresión de fe • Significación da arte relixiosa cristiá 			
<p>PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tarefas realizadas na aula. 2. Traballos de clase. 3. Observación directa do alumno (atención, participación, traballo de grupos, comportamento, etc.) 4. A comprensión do tema e a expresión do mesmo. 5. Análise, síntese, interpretación, produción, resolución de problemas e o uso da información. 6. A responsabilidade, o esforzo, o respecto, o traballo individual e en equipo, a participación, a tolerancia e a creatividade. 			

1. COMPETENCIAS CLAVE: DESCRITORES E DESEMPEÑOS

Competencia	Descritor	Desempeño
<i>Comunicación lingüística.</i>	Comprender o sentido dos textos escritos e orais.	Comprende os contidos de cada unha das seccións da unidade.
	Utilizar o vocabulario adecuado, as estruturas lingüísticas e as normas ortográficas e gramaticais para elaborar textos escritos e orais.	Emprega adecuadamente a linguaxe nas súas reflexións e exposicións.
<i>Tratamento da información e competencia dixital.</i>	Empregar distintas fontes para a procura de información.	Usa as tecnoloxías adecuadamente para o desenvolvemento das actividades que o requiren.
<i>Aprender a aprender.</i> <i>Social e cidadá.</i>	Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.	Realiza actividades seguindo unhas pautas dadas.
	Identificar potencialidades persoais como aprendiz: estilos de aprendizaxe, intelixencias múltiples, funcións executivas?	Logra experiencias de aprendizaxe conscientes e gratificantes.
<i>Autonomía e iniciativa persoal.</i>	Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.	Desenvolve o valor da espiritualidade.
<i>Cultural e artística.</i>	Optimizar o uso de recursos materiais e persoais para a consecución de obxectivos.	Selecciona con criterio propio para o bo termo das cuestións expostas.
<i>Cultural e histórica.</i>	Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.	Desenvolve a propia capacidade artística a través da expresión plástica.
<i>Competencia humanizadora e ético- moral.</i>	Valorar os diversos núcleos temáticos que conforman a síntese teolóxica.	Mostra interese e curiosidade polos relatos bíblicos.
<i>Competencia de sentido transcendente.</i>	Concibir unha escala de principios e valores propia e actuar conforme a ela.	Mostra unha actitude motivadora para o desenvolvemento de valores xenuinamente cristiáns.
<i>Comunicación lingüística.</i>	Valorar a espiritualidade como dimensión humana.	Valora o sentido e a finalidade da Igrexa ao servizo da humanización.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN E ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Contidos	Criterios de Avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
Bloque 1. Antropoloxía cristiá - 1ª AVALIACIÓN		
A identidade do ser humano. O mundo actual e a cuestión bioética.	<p>1.1. Recoñecer e apreciar o carácter sexuado da persoa e a súa importancia para construír a súa identidade.</p> <p>2. Comprender e respectar os principios fundamentais da Igrexa respecto da vida.</p>	<p>1.1 Comprende e respecta o significado bíblico da afirmación "home e muller creounos?".</p> <p>2.1 Coñece e explica os diferentes problemas bioéticos relacionados coa orixe, o desenvolvemento e o final da vida.</p> <p>2.2 Posúe argumentos para defender ou dar razóns desde a posición cristiá ante situacións reais ou supostas que se propoñen en clase.</p>
Bloque 2. Doutrina Social da Igrexa - 1ª AVALIACIÓN		
A persoa, a vida, o traballo, la s r e l a c i o n e s internacionais e a economía á luz da doutrina eclesial.	<p>1. Recoñecer e apreciar o cambio que a doutrina social da Igrexa outorga á persoa e á vida.</p> <p>2. Deducir as consecuencias que implica a doutrina social da Igrexa no traballo, as relacións internacionais e a economía.</p>	<p>1.1 Descubre, valora e xustifica o sentido humanizador que ten o traballo.</p> <p>2.1 Propón proxectos ou solucións que poderían levar a cabo nas políticas nacionais ou internacionais para facer o mundo máis humano.</p>
Bloque 3. Relación entre la razón, la ciencia y la fe - 2ª AVALIACIÓN		
Aportacións dos investigadores cristiáns á ciencia e á técnica no contexto actual.	<p>1. Recoñecer o valor social das aportacións realizadas por investigadores cristiáns.</p>	<p>1.1 Selecciona, estuda e expón a biografía dun investigador cristián resaltando as súas achegas ao ámbito da ciencia e a técnica.</p>
Bloque 4. A Igrexa xeradora de cultura ao longo da historia - 3ª AVALIACIÓN		
A acción evangelizadora da Igrexa e a promoción dos dereitos humanos. A expresión da fe xera beleza a través da arte.	<p>1. Recoñecer os esforzos que a Igrexa realizou ao longo dos séculos para que se respecte a dignidade do ser humano e os seus dereitos.</p> <p>2. Comprender que algunhas creacións culturais son a expresión da fe.</p>	<p>1.1 Nomea e explica situacións históricas nas que a Igrexa defendeu con radicalidade ao home e xustifica a elección realizada.</p> <p>2.1 Selecciona obras de arte, investiga sobre o autor e descobre o seu sentido relixioso.</p> <p>2.2. Confecciona un material creativo que permita coñecer a eses artistas.</p>

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN:

- **A nota media de cada trimestre terá que ser igual ou superior á cinco para acadar o aprobado.**
- **Na 3ª Avaliación, faremos a media de tódalas avaliacións. A media para acadar o aprobado terá que ser igual ou superior a cinco sobre dez. No caso de suspender, o alumno/a terá que presentarse a proba da Avaliación Final Ordinaria en xuño e recuperar só as avaliacións suspensas.**
- **A nota definitiva farase efectiva na Avaliación Final de Xuño.**
- **A nota da proba da Avaliación Final en Xuño terá que ser igual ou superior a cinco sobre dez para acadar o aprobado.**

Ó longo da avaliación realizaránse diferentes probas e exercicios en formas diversas para avaliar os contidos (exercicios temáticos, probas de grupo, test, concursos...). Cada un destes exercicios será puntuado cunha nota do 0 ó 10. A nota media de todos eles constituirá o 50% da nota final da avaliación.

Unha actitude positiva dentro de aula (atención, curiosidade, interese, realización de preguntas e exercicios, participación nos grupos) poderase entender como un intento máis cara á comprensión dos contidos, polo que será unha cualificación moi positiva a ter en conta.

Do mesmo xeito, unha actitude negativa dentro da aula, reflexará unha avaliación negativa, por entender un desinterese non so cara ós contidos senón que é tamén una falta de ó dereito de formación dos seus compañeiros/as, aínda que os contidos da mesma estiveran superados suficientemente.

Si un alumno/a recibe tres chamadas de atención na aula polo seu mal comportamento ou actitude negativa cara a asignatura ou a aula comportará un 0 na nota de actitude e interese.

Coidado de todo o material que se emprega na aula, libros, cadernos, apuntamentos.

Con todos estes datos formarase a nota media do alumno que dará lugar a súa nota final.

- **Cada avaliación puntuarase de 1 a 10.**
- **A avaliación será continua.**

PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN:

Esta será continua a través das “auto avaliacións”, probas de avaliación tipo test e traballos de clase correspondentes os temas de cada avaliación.

- ✓ Participación oral que se faga na clase.
- ✓ bo estado do material de traballo.
- ✓ Participación activa en traballos sobre folletos, libros, vídeos, etc. realizados na aula o una casa.
- ✓ Participación activa en concursos, dinámicas e xogos individuais ou en grupo preparados polos alumnos/as ou polo profesor.
- ✓ interese e laboriosidade na aula.
- ✓ Integración no grupo.
- ✓ Anotacións do profesor derivadas da observación directa da actitude do alumno/a na aula.
- ✓ Valoración positiva da Asignatura.

SISTEMA DE CUALIFICACIÓN:

- Observación da actitude do/a alumno/a na aula para descubrir se ten un proceso de aprendizaxe correcto e axeitado.
- Realización de exercicios sobre cada tema que sexa explicado na aula.
- Realización de traballos, ben en grupo, ben de forma individual, en diferentes formatos, para descubrir á súa capacidade de síntese, atención, potenciación da memoria, etc. Realización de diferentes actividades na aula que permitan ós /as alumnos/as asimilar os diferentes contidos: lectura, realización de esquemas e resúmenes, debuxos, elaboración de relatos.

CRITERIOS DE AVALIACION

Á hora de avaliar se terán en conta os seguintes criterios:

A ASISTENCIA SERÁ OBRIGATORIA TANTO NA ESO COMA NO BACHARELATO PARA PODER SUPERAR A MATERIA.

O curso estrutúrase en tres avaliacións que serán cualificadas cunha nota numérica enteira, a cualificación obtida será unha nota de 1 a 10, sendo a nota mínima para aprobar dun 5.

A nota do alumno calcularase segundo os parámetros seguintes:

1. TRABALLO PERSOAL DO ALUMNO/A 40%

- No aula o alumno traballa facendo fichas, tomando apuntamentos na súa libreta, lendo as leccións. Preguntas e/ou respostas, aclaracións, suxerencias oportunas ó profesor e compañeiros.

2. EXAMES/PROBAS CONVENCIONAIS, TRABALLOS INDIVIDUAIS/EQUIPO 40%

- Exercicios escritos/orais sobre os contidos estudados.
- Traballos de investigación propostos polo profesor para facer individualmente ou en equipo.

3. COMPORTEAMENTO E ACTITUDE 20%

A nota final de Xuño será a media das tres avaliacións. Se algún alumno suspende máis dunha avaliación deberá facer unha proba escrita final global, podendo ser esta substituída pola entrega dun traballo segundo o acordado co profesor.

Para os alumnos que non promocionen en Xuño, haberá unha proba extraordinaria en Setembro á que se lle aplicarán os criterios mencionados anteriormente.

